

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ:

Краків, Ожешкової 7.

Тел. 163-47

АДМІНІСТРАЦІЯ:

Краків, Райхштрассе 34.

Тел. 230-39

ТИЖНЕВИК

„Cholmer Land“ Wochenausgabe

SCHRIFTFLEITUNG: Krakau, Orzeszówagasse 7. — Fernruf 163-47

VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

7a

ПЕРЕДПЛАТА:

Чвертьрічно — 3.50 зл.

піврічно . . . 7.— зл.

Ціна прим. 30 сот.

Інвазія на вимогу Москви

Висад альянтських військ на північному березі Європи став також великою політичною подією. Вона означає, що остаточно Англія та Америка скорилися волі Москви. Як тепер виходить, більшовики домагалися створення „другого фронту“ від самого початку. В 1942 р. Рузвельт погодився на той плян, але Черчіль уважав його неможливим до переведення. Тому, що Сталін тоді натискав на Рузвельта, Черчіль із дивом літом 1942 р. до Сталіна, щоб його спонукати відступити від цього пляну, але Сталін стояв на своєму. Торги тривали весь час і коли в грудні м. р. Черчіль, Рузвельт і Сталін з'їхалися в Тегерані, Черчіль пристав на інвазію, бо Москва не хотіла признати „другого фронту“ ні в англійсько-американському висаді в Африці осінню 1942 р., ні у наступі на Сицилію та Італію. Так нарешті Сталін добився того, що він тепер може придивлятися, як кривавляться його „союзники“. Для нас інвазія означає, що тепер, коли більшість німецьких збройних сил мусить бути зайнята на заході, більшовики матимуть більшу як колинебудь охоту наступати на Галичину, щоб приступити в своїх межах до ліквідації української проблеми. Крім того тепер, коли німецькі війська на Сході підтримують оборонної тактики, більшовики матимуть змогу спокійно „впорядковувати“ на свій лад зайняті простори, а перш усього України.

Мадярські гості у Фюрера

6. 6. п. р. голова нового мадярського уряду, Стояй, гостив у Головній Кватирі Фюрера. Разом з ним їздив туди голова мадярського генерального штабу ген. Верес. Під час відвідин мадярських гостей у Фюрера обговорено актуальні питання з ділянки німецько-мадярської співпраці. В розмовах Фюрера з прем'єром Стояєм та ген. Вересом брав участь фельдмаршал Кайтель і мін. фон Рібентроп.

Кінець Бадолія

Віктор Емануїл III-й не раз заявляв, що коли тільки альянти ввійдуть до Риму, він зречеться корони. Тепер коли це вже сталося Віктор Емануїл щоправда не зрікся престолу, але передав виконання всіх своїх обов'язків своєму синові престолонаслідникові кн. Умберто, який формально став королівським намісником. Спершу Умберто доручив створити новий уряд Бадолієві, але коли проти нього виступили провідники давніх італійських політичних партій, головою нового італійського уряду став 71-літній Бономі. Проти Бадолія виступили — граф Сфорца, Кроче й Орляндю. Всі вони вже дуже старі і колишє ще перед приходом до влади Мусоліні грали визначну роль. Питання, як вони со-

Огляд воєнних і політичних подій

Як ми повідомили в попередньому числі ворожий удар на західню Європу почався вдосвіта 6. червня. Тимчасом скінчилося те нервове напруження, з яким світ чекав на початок ворожої інвазії. Хоч боротьба на Заході вже триває тиждень, проте вона все ще знаходиться в пер-

Удар на Європу

Ворожий висад обняв своїми діями простір між великою французькою пристанню Ле Авр у заливі ріки Сени і великою воєнною французькою пристанню Шербур на північному березі півострову Нормандія. У той спосіб ворог вибрав собі терен, який положений близько англійського південного побережжя і який має розмірно багато пристаней і де є гірла багатьох рік. Але німецьке командування також догадувалося, що перший удар може прийти в цьому місці й тому особливо сильно укріпило цю частину французького побережжя. Тому ворожий плян не вдався в цілості. Альянти плянували, що кидючи великі маси спадунів на обох крилах висадного простору, тобто в заливі Сени і на півострові Нормандія та

Хід боїв на Заході

Як уже згадано, ворожий плян удався тільки частинно, бо укріплення Атлантийського валу негайно почали діяти, а німецькі війська стали винищувати ворожих спадунів. Тому німецькі резерви могли всюди підійти там, де вимагала потреба.

Створивши сильніші мостові причілки коло Карютан, на північ від Бає і Каєн, ворог почав робити зусилля, щоб їх поглибити і злучити в одно. Тимчасом німецькі збройні сили вдарили на ворога і знищили більшість ворожих мостових причілків, що особливо торкається просторів на схід від ріки Орн. Інші німецькі війська вдарили на південь від Пає, щоб не дати альянтам зайняти цього міста, і міста Каєн та, щоб загалом зупинити ворожий похід на південний захід. В цьому просторі прийшло до великих панцирних боїв, у яких ворогові місцями вдалося відсунути німецькі лінії захисту. Зате не повелися ворожі

Великі Ворожі втрати

Досі ворог кинув на беріг Франції яких 17—18 дивізій. У бою найбільші втрати потерпіли дивізії спадунів. Вони або попадали на мінові поля або на терени залиті водою або на простори наїжені високими дерев'яними палями. Крім того, до винищення ворожих спадунів немало бі тепер дадуть раду з більшовиками, коли вони цього не зуміли 22 роки тому, коли були молодші.

шій стадії. Обидві сторони розгортають свої сили й готуються до вирішальних ударів.

На інших боєвих фронтах не було особливих подій. На півдні в Італії німецькі війська згідно з пляном займають нові становища. На Сході відбувалися тільки місцеві бої.

за Атлантийським валом або між його поодинокими частинами, вони відрижуть його від приходу нових німецьких сил і зможуть висадити на беріг свої піхотні і панцирні сили. З тією метою вони наперед сильно бомбардували побережжя, опісля скинули спадунів, потім рушили великі кораблі, які супроводили транспортні кораблі й човни з військом і воєнним матеріалом. Під прикриттям сильного вогню воєнних кораблів англійсько-американські вояки почали висадити. Так їм вдалося створити в поодиноких місцях мостові причілки. Зокрема великі, але безуспішні зусилля робив ворог, щоб відіізати Нормандський півострів і перш усього зайняти його велику воєнну пристань Шербур.

спроби висісти між гірлом Орн і Сени, коло Трувіль. Так само не пощастило англійцям коло Гавру. До великих і завзятих боїв прийшло також на східному і західному березі Нормандії. На заході ідуть важкі бої коло Контантен, де німецькі війська залили водою терен, на якому висіли американські спадуні. Завзяті бої ідуть також і на західній березі Нормандії коло Сен Мер де Егліз а зокрема на півночі коло Шербур.

Навіть там, де альянтам удалося втриматися, далі діють німецькі укріплення, батареї гармат і гнізда скорострільів. Тому, що вони заздалегідь так будовані, щоб могли боронитися на всі боки, англійці та американці мусять розбивати свої сили, щоб пропинити їх спротив. Хоч ворог досі потерпів велетенські втрати в людях, літаках і кораблях, не встиг проломити укріплень Атлантийського валу, що сягають глибоко у Францію.

причинилися окремі змоторизовані відділи, що зі швидкістю 70 км. на годину об'їздили край у всіх напрямках. Побіч бомбовиків та ловецьких літаків, ворог утратив особливо багато транспортних ширяків, що везли по 200 вояків і силу воєнного матеріалу. Також і в повзах ворог потерпів великі втрати. Вже за перші 3 дні в нього пропало понад 200 повзів. Немає менші втрати потерпіла й (Донінч. на 2-й стор.)

Напередодні найбільшої проби

У хвилині, коли пишемо ці рядки, плянована на велику міру висадна акція англо-американських військ знаходиться ще в початковій стадії, хоч уже тиждень минає, як перші альянтські війська висіли на французький беріг у Нормандії. Про перебіг дотеперішних воєнних дій на тому новому терені кривавих змагань читачі читатимуть в огляді подій. На те знову, щоб висловлюватися про їх дальший розвиток, в якому можливі й різні несподіванки, ще не час, саме тому, що перша стадія ще не закінчена. Альянти розпоряджають тільки вузькою прибережною смугою, не маючи ще в своїх руках ні одної пристані, до якої могли б причалювати їх великі кораблі.

Проте вже тепер ще ясніші стали деякі справи, які зарисовувалися вже в часі довгої „війни нервів“, в часі різних здогадів і сумнівів, які попереджували цей висад. Альянти, роблячи велетенську пропаганду навколо майбутнього висаду, на ділі ж доки могли. — зводили, здаючи собі справу з того, що така операція незвичайно важка й небезпечна. Тому тут і там виривали сумніви, чи висад на Заході взагалі відбудеться. Де-хто надіявся висаду не на Заході, але на Балкані. Тепер уже й ті сумніви відпали. А при тому стала ще ясніша роля того третього, який надіється, мабуть, на тому найбільше скористати.

Сьогодні вже можна з певністю твердити, що те, що висад таки прийшов і що він прийшов на Заході, то це сталося під натиском Сталіна. Він уже, видно, не хотів, щоб його далі зводили обіцянками, але настояв на тому, щоб висад відбувся там, де він вимагатиме велетенських жертв від альянтів і, на випадок, коли б їм навіть удалося здобути там поважніші успіхи, то цим вони в ніякій мірі не загрожуватимуть його імперіалістичним плянам щодо Південної і Середньої Європи.

Бо скільки б ще війська не лишилося в Сталіна, він знає, що не довго вже йому встоятися б, якби Німеччина могла тепер кинути на східний фронт ті дивізії, які потрібні будуть там, на Заході, де почалися криваві й завзяті змагання, від яких залежатиме вислід цілої війни і доля цілої Європи, а втім і українського народу.

Що так воно є — з цього здають собі справу всі, передусім ті народи, що межують з союзом поневолених червоною Москвою народів. Дотепер, поза відтинком карельської вузину проти Фінляндії, Сталін не почав ще своєї офензиви, але можна її сподіватися кожного дня. Здаємо собі справу, що війна може скоро ввійти в свою вирішальну стадію. Входимо в час

справді великої, можна сказати найбільшій проби.

Та які пляни й не були б у червоної Москви, які не були б її рахунки щодо дальших земель Європи — то все ж це в рахунки без господарів. Тут рішаюче слово лишається і далі за Німеччиною і її армією та за всіма zagrożеними Москвою народами, народами-союзниками, що борються на фронті, боронячи Європу і свою батьківщину перед большевицькою руйною; і тими, що в обличчі великої небезпеки виставляють ще свої війська, щоб у спільних зусиллях, щоб у рішачому часі принести і свій вклад у велику справу, та бути співчасними перемоги й співтворцями нового, кращого життя.

Перед нами ще важкий шлях. Можливо, що прийдуть скоро дні, тижні й місяці, в яких розшаллий вир війни вимагатиме й від нас нових, може ще більших жертв. Може доля виставлятиме на тверду пробу витривалості й незломності сотки нових родин, що досі ще не зазнали страху війни, може нові тисячі людей, дітей і жінок вимагатиме допомоги й опіки від зорганізованої національної спільноти. Але в ім'я майбутнього мусимо це мужньо і дружно переносити. Сил, що потрібні, щоб видержати ту пробу, мусимо знайти, мусимо добути самі із себе. Свідомість, що приходить час найбільшій проби, час великого рішення, зв'язється в нас з великою жертвенністю українського серця. Тим одиницям, що в такий час розбивали б єдність наших аусиль, що не хотіли б співпрацювати в ім'я рятунку спільноти, а нерозважними вчинками ще й утруднювали б її положення, тим, що не хотіли б помагати в потребі своїм ближнім, що бодай крихтами зо свого стола не хотіли б поділитися з найбільшим, хто засліплений любов'ю самого себе, думав би тільки, як йому добре влаштуватися, як йому викрутитися від обов'язків — всім тим і їм подібним можна пригадати слова І. Франка: „І яке ти мавш право, черепино недобита, про своє спасення дбати там, де гине мільйон“, тоді, як вирішується доля цілого народу, як вирішується майбутнє Батьківщини.

Сьогодні, як читаємо в нашому щоденнику в статті (мж) „В переломній хвилині“ — „все наше існування по суті стає великою проблемою життя і смерті. Її остаточна розв'язка в руках Бога. Тому в такий час „Божого суду“ над народами хай ніхто не висуває питань і проблем, які або не існують або з погляду нинішніх великих подій мають другорядне значіння. Хай ніхто не ускладнює і так уже до краю складного життя. Сьогодні більше ніж колинебудь треба нам людей великого серця і великого розуму. Серця, щоб об'єднувати, щоб творити з усіх одну лаву супроти того грізного і невідомого майбутнього, яке гряде. Розуму, щоб мудро керувати а перш усього, щоб уміти глядіти глибоко у сучасне й далеко в майбутнє!“

Сьогодні, напередодні найбільшій пробі треба нам пригадати собі заклик поета: „Будьте мужні, непохиті, єдністю сильні!“

(ят)

Перед організацією УЦК велетенські завдання. Поможемо їх виконати, коли точно вплачуватимемо національну владку!

3 Інвазійного фронту

„Горячіше, як у пеклі“

Про початок альянтської висадної акції на Заході англійські й американські очевидці подали цілий ряд описів, з яких виходить ясно весь жах, який довелося пережити висадним військам на північно-західному побережжі Франції. Про це свідчать і оповідання полонених та описи альянтських воєнних звітодавців, яким пошастило вернутися додому. Один шведський часопис („Дагенс Мігетер“) помістив, напр., таке звітлення британського воєнного фотографа, Берта Брандта, який перебував півгодини на одному з альянтських мостових причіпків і, вернувшись до краю заявив, що по тому боці Каналу було гарячіше, як в самому пеклі. У порів'язанні до того всього, мостовий причілок в Апенно (в Італії) — це ніщо.

Німці — писав Берт Брандт — розбудували вздовж побережжя добре забезпечену систему кулеметних гнізд. Німецькі воєнки проявляли загально велику холоднокрівність. Вони вичікували, щоб перші альянтські воєнки висіли на побережжі, щоб потім відкрити по них гураганний вогонь зі всіх родів зброї. Одночасно німецькі гармати взяли під обстріл альянтські висадні судна, що наближались. Несподівана реакція з німецького боку ввела нелад серед альянтських кораблів, зокрема тих, що перевозили

важку зброю для висаджених піхотинців. Таким чином альянтська піхота попала в дуже скрутне положення. Німці вміли зичекати найвигіднішої хвилини, щоб їхній вогонь мав якнайкращий успіх. У деяких місцях альянтські частини, що перші вийшли на беріг, зазнали нечувано великих втрат.

Пересічно — на погляд британського воєнного фотографа — полягла велика частина першої висадної хвилі альянтів. Багато штурмових альянтських човнів натрапило на різні перешкоди, що їх унерухомили. В багатьох місцях сильні вибухи утруднювали розвиток дальшої висадної акції. На березі багато спустошення викликали вибухи мін, які мов землетрус стрясали землею. Ціла сцена була взагалі якоюсь дивною і неймовірною: своїм власним очам тяжко було дозирати. Зі всіх сторін чути були гуки, вибухи, стрілянина, всюди ярке світло, мов блискавиці, пронизувало повітря. Ціла земля важко стогнала. Деякі альянтські висадні судна, що їх влучено, загорілися, інші поперекидалися або осіли на мілині. В короткім часі поверхня води покрилася різними відламками, розбитими кораблями, трупами і раненими. На березі можна було побачити також багато вбитих.

Криваві втрати альянтських спадунів

По перших таборах полонених у північній Франції зібрано цікаві зізнання альянтських військово-полонених, що пошали в німецький полон на північно-західному побережжі Франції. Сержат Патрік О'Конор з Нью-Йорку, з 86 американської повітряно-десантної дивізії повідомив, що вантажний ширяк (безмоторовий літак), яким прибув він до Нормандії, збився з дороги. Осідаючи на землю, ширяк попав на міну. Сила вибуху викинула О'Конора набік. Зпоміж його 120 друзів, що знаходилися в тому транспортному ширякові, лише небагато залишилося живими. З тих небагатьох попали деякі на інші міни, які їх буквально порозривали

на куски. О'Конор був також ранений.

Інший американський воєн. Джей Вердерах з Бостону, з 101 американської повітряно-десантної дивізії, заявив після того як попав у полон, м. і., таке: „Нап вантажний ширяк попав у вбивчий вогонь протилетунської артилерії. Несподівано щось жахливо затріпало й швидко після того впали ми на землю. Кілька вибухів розірвало наш ширяк. Я знайшовся серед купи румовищ, трупів і ранених, які стогнали. Довкола нас були густі колючі дроти. Я бачив, як деякі воєнки, хитаючися, немов п'яні, пробували бігти далі, але вже після небагатьох хвилин розривали їх вибухові міни“.

Тайний наказ Москви на знищення українського народу

При зайнятті совітського причіпка на долішньому Дністрі к. Григоріополя в штабі розбитої стрілецької дивізії найдено такий тайний наказ:

„Довірочно тайний. До уповноваженого НКВД дивізії, бригад і корпусів I і II українського фронту, до керівників політичних частин і предсідників воєнного трибуналу. Це річ певна, що українське населення Галичини і північної Буковини в більшості є наставлене проти большевицтва і помагало фашистським окупантам. Українські націоналістичні тенденції найбільше поширені серед міської молоді. Спеціальна комісія народного комісаріяту, на підставі даних з 1939 р. і 1940 року прийшла до переконання, що треба негайно вжити доцільних заходів у названих областях. Наказую:

1. До двох місяців, від часу зайняття совітськими частинами агаданських областей, перевірити все населення кожної місцевості, а особливо звернути увагу на молодь,

перевірка провадиться за інструкцією ч. 14а НКВД Української Соціалістичної Республіки.

2. По переведенню тих доцільних заходів треба відділити підозрілі елементи, незалежно від їх соціального походження. По переведенню преслухань треба ці елементи вивакуувати в интрос краю. Місцем евакуації призначені копальні заліза в Альдан і області ріки Колими (Якутська Автономна Республіка). Вивакуування треба переводити частинами, після встановлених методів. Тимчасово призначено до евакуації 50.000 мешканців.

3. Цю чистку треба переводити під кличем короткотривалої праці в східних областях Української Соціалістичної Республіки, щоб не викликати паніки серед населення. Докладніші інструкції будуть видані пізніше. Підписи: Народний комісар внутрішніх справ Української Соціалістичної Республіки, комісар III ступеня Державної Безпеки, Шеров. Київ, 3. 3. 1944“. На лівій сторінці цього документу

знаходиться замітка червоном олівцем: Виконати. Контрольна кількість для міста Львова 12.000 осіб.

Цей наказ є важним документом, що цілковито підтверджує правдивість поданих нами повідомлень, отриманих від збігців із східного фронту підчас недавніх там боїв.

Чи може бути ще якийсь сумнів щодо політики большевиків, які вирішили за всяку ціну винищити до краю українців на українських землях?!

Огляд подій

(Докінчення зі стор. 1-01).

ворожа флота у воєнних, транспортних і спеціальних кораблях до вивантажування та в швидких човнах і човнах до вивантажування повзів.

Бої в Італії

Після великих боїв в Альбанських горах німецькі війська, зайнявши нові становища на захід від Тибру, рішили залишити Рим без бою, щоб з наказу Фюрера зберегти його перед знищенням. З тією метою фельдмаршал Кессельрінг звернувся за посередництвом Ватикану до ворожого командування, щоб признати Рим відкритим містом. Ген. Александер, що командує альянтськими військами в Італії не дав ніякої відповіді на ті пропозиції а ворожі панцирні війська в полудне 4. 6. вдерлися до Риму, щоб захопити мости на Тибрі. Тоді прийшло до великих боїв у Римі, але німецький провід, бажаючи виконати волю Фюрера, заявив, що постараться обмежити бої до необхідних розмірів. Перейшовши в зав'язанні бою на простори на захід від Тибру, німецькі війська почали згідно з пляном відходити далі на північ. Поспішаючи за ними, альянтські війська зайняли на побережжі Чітавеккіо і обійшли з обох боків озеро Браччано і Віко, змагаючи до міста Вітербо, до якого ввійшли після зав'язанні панцирних боїв. Також і на схід від Тибру нім. війська стали пляново відходити на північ у просторі Сабінських гір і Гран Сасо. Тут прийшло до великих боїв на схід від Риму коло Тиволи. Тому, що німецькі війська знайшли шляхи і мости, ворожі війська дуже поволи посуваються у цьому і так важкому гірському терені. Згідно зі своєю тактикою німецькі війська залишили широку долину Тибру тому, щоб не дати ворогові можливість розгорнути своїх значних панцирних сил. Сьогодні, коли ріпальні бої відбуваються на Заході, у Франції, фронт в Італії має вже тільки другорядне значіння.

Місцеві бої на Сході

Тися далі, царла майже на всіх боевищах східного фронту за винятком місцевих боїв у його південній частині коло Яс і Тернополя а на півночі коло Вітебська та Острова. Найзав'язтіші були бої на північній захід від Яс, де німецькі війська разом з румунськими перевели ряд вдалих наступів та зайняли корисні становища на горбах. Щоб відбити втрачені позиції, большевська перевели численні наступи, що були безуспішні й спричинили їм багато втрат. Від 30. 5. — 7. 6. ворог утратив там 1400 полонених, 209 повзів, 410 гармат і гранатометів та 323 літаки. Про зав'язність боїв свідчить те, що коли большевики на вузькому просторі змасували сотні гармат, німецькі війська кинули в біт понад 1000 літаків, що зломали ворожий наступ.

Піт ошаджує кров

Сильні, масивні коні, в чотири пари запряжені до важких гармат, напружувалися, перевозячи їх у скорому темпі на визначені становища. Ще хвилину й відпряжені від гармат вони знову сховалися в недалекому ліску, а біля гармат уже закипіла гарячкова праця. Молоді гармати, поспішаючи, копали землю, щоб якнайглибше впустити в неї гармату та зробити якнайменш видимою для ворога. На обгорілі від вітру й сонця обличчя спливають краплі поту. Хлопці поспішають. Вони вже знають своє діло. Тільки з-поміж нас гостей-цивілів не кожний схопив зразу й вповні потребу цих їхніх поспішних зусиль. Але і ми всі скоро зрозуміли значення усіх не легких вправ в терені. Старшини дають нам потрібні вяснення. Пояснення німецьких старшин перекладає сотн. Дм. Палів. Це слова з його полонень навів я в наголовку сьогоднішніх думок. Піт ошаджує кров!..

Большевики, спираючись на маси, ще менше, як колись їх попередники-московські царі-цінять вартість поодинокого вояка. І тому за здобуття якоїсь і найменше важливої під стратегічним чи господарським оглядом місцевості вони готові платити життям соток а то й тисяч людських одиниць. Не оглядаючись на жертви, вони, як знаємо, намагалися, часто даремно, довгий час здобувати поодинокі пункти опору, що їх, порівнюючи з ворожими силами, боронили не раз вдесятеро, а то й ще менші німецькі залоги. Після цього порівнювати жертви по одній і другій стороні просто годі, бо по большевицькому боці вони були в більшості неймовірно високі.

На світі нічо не діється без причини. І ота вищість та витривалість німецького вояка походить у великій мірі саме від того, що перед відходом на фронт, він перейшов довгий і основний вишкіл. Що він не легкий, це ясне кожному, але що він необхідний — це також кожен відчує і переконається на полі бою.

Не один із наших хлопців хотів би, йдучи за прикладом своїх приятелів і знайомих піти до Дивізії, але лякає його, мабуть, твердий німецький вишкіл. А повинно б бути радше навпаки. В теперішній війні могло б бути лячно йти до війська, до бою на фронт без потрібного модерного вишколу, бо тепер не ті часи коли на війну йшли навіть з косами й сокирами. Сьогодні будь який вишкіл не приготував би вояка до великих вимог теперішньої війни.

Як подають очевидці — збігні із „визволених“ большевиками наших східних теренів, большевики забирають до війська майже всіх мужчин і, або зразу, або, в найкращім випадку, після 5-денного вишколу, висилають, часто й без потрібного озброєння, в першу лінію фронту. Як буде доля так „вишколеного“ вояка — не треба й говорити. Це ж найкращі кандидати на... гарматне м'ясо.

Колись, малими дітьми, усі ми люблячи бавитися в військо і війну. Бувало, не було для шкільної молоді більшої втіхи, як піти, напр., на прогулянку в ліс і там, розділившись на дві групи, „здобувати слави“. Це, без сумніву, були гарні забави, але тільки забави. Кожному із нас могло здаватися, що він воює наче справжній вояк, бо таким робила його власна фантазія, але сьогодні ми

знаємо, яке це далеке від справжньої дійсності, від війни з танками, літаками, вогнеметами... Для дитячих забав вистачало тоді прочитати кілька книжок про різних побратимів на уходах і це був гарний, потрібний та виховний вишкіл, але для теперішніх змагань за існування треба пройти основну військову підготовку. Треба добре напотитися у вишколі, щоб опанувати модерне воєнне мистецтво.

Наші стрільці з Галинської Дивізії, що перші зголосилися до війська, мають за собою порівнюючи довгий вишкіл. За цей час мусіли вони перебороти не одну трудність, не раз, як кажуть, сьомі поти висту-

пали, але не дало свої оwoчі.

Вояк знає давню римську приказку „солодко й потесно вмирати за Батьківщину“, але вмерти не з причини своєї безпорадності, нерозважливості, невідготованості до бою тощо, ало як треба, лягти й головою на полі слави як лицар, що до останньої хвилини сповняв якнайкраще своє завдання.

Ніхто не знає, яка кому доля судилася, тимбільше в часі теперішньої війни, що крім фронтів займає і глибоке запілля. Євочи скрізь знищення і смерть, ніхто не може знати, як він переживе цю війну, але певне є, що кожна молода людина, перейшовши добрий військовий вишкіл може добре прислужитися своїй Батьківщині. І певне є, що піт у вишколі заощаджує на фронті кров.

(яз)

Церковні скарби, що їх врятували з Ковля німецькі вояки — повернено їхнім власникам

ЛЮБЛИН. — Підчас оборони Ковля від большевиків, німецькі війська перевезли перед декількома місяцями у безпечне місце церковні скарби того міста. Представники німецьких збройних сил передали ці церковні клейноди провідникам православної і римокатолицької церков у Любліні.

Врятовані церковні скарби передано їхнім власникам у рамках окремої урочистості в прийнятості Губернатора д-ра Вендлера, генерала військ // Гілле, генерала Мозера т. і. У залі засідань обласного будинку стояли врятовані речі. Між ними було більш як 70 риз, у тому є із золотими прикрасами, 12 дорогоцінних чаш, декілька важких свічників, цінні вівтарні предмети різного роду, чотири більш як столітні кам'яні вівтарні, численні реліквії й церковні хоругви римокатолицької церкви, велика кількість ікон, цінні церковні книги ковельської православної церкви і т. д. Виставлено тільки одну частину тих цінних предметів, що їх вдалося врятувати із зруйнованої православної церкви, яку большевики дуже часто обстрілювали з артилерії. Значно більша частина врятованих з православної церкви предметів знаходиться ще в скринях, у яких привезено їх до Любліна.

В урочистості взяли участь генеральний вікар прелат д-р Крушинський з Любліна, папський прелат д-р Бурчачевський з Ковля та священник Дженецький з Ковля, як представники римокатолицької церкви, д-р Симон Смерека, особистий секретар Архiepіскопа і Митрополита Холмського і Підляського та катедральний капцлер, прелат Григорій Метюк з Холма з їхніми помічниками, як представники православної церкви. При передачі церковних дорогоцінностей польовий духовник Вайс висловив промову заявляючи, що німецька піхотна дивізія, яка боронила Ковель, відчуває велике задоволення і радість, що змогла врятувати ці численні церковні дорогоцінні предмети — говорив він далі — які підчас оточення вірно служили своїй громаді, мали нагоду якнайближче пізнати не тільки жадо-

бу знищення большевиків, але й хоробрість німецьких вояків, які стояли під проводом прийвного тут генерала Гілле. Здержуючи своїми грудьми червону навалу, вони врятували перед знищенням ці цінності.

Генерал Мозер, який з доручення проводу німецьких збройних сил передав врятовані речі церковним достойникам, підкреслив при цьому, що в багатьох місцях Європи німецька влада дбає про те, щоб врятувати не лише перед большевиками, але й перед їхніми союзниками, англійцями й американцями, численні церковні скарби, клейноди, реліквії і образи, які загрожені також із по-втря.

Губернатор д-р Вендлер висловив свою радість з того приводу, що саме в Любліні, де знайшли притулок прегнані з їхніх дієспезій духовники, можливо тепер відлати ім врятовану церковну власність. При цьому підкреслив він, що це річ самозрозуміла, що німецький вояк, наражуючи своє життя, не забуває також про ці, такі цінні для культури і для православної та римокатолицької церков святі предмети, рятуючи їх.

З великим зрозумінням говорив генеральний вікарій і прелат, д-р Крушинський, висловлюючи сердечними словами подяку в імені священників люблінської і луцької дієспезії.

З доручення православної Холмського Митрополита говорив особистий секр. Архiepіскопа, д-р Смерека, висловлюючи зворушливими словами подяку представникам німецьких збройних сил за врятовання церковних предметів. Підкреслив він добру і лояльну співпрацю з німецькими адміністративними і військовими чинниками, він закінчив свою промову висловленням найкращих бажань Митрополита, який прохає молитвами Всевишнього, щоб дав німецькій зброї остаточну перемогу. Після того церковні достойники пояснювали генералам, Губернаторові та іншим гостям вагу і призначення врятованих церковних дорогоцінностей, з яких деякі походять з-перед кількох сот років.

Для добра наших найменших

(*) Літо наближається швидко і не стуються селяни, як збіжжя налетється повним зерном і треба буде пілою сім'єю вирушити в поле, щоб під спеком липневого сонця збра-

ти плоди цілорічної праці. І що тоді зробити з маленькими дітьми? Брати їх з собою в поле, чи залишати дома під опікою трошки більших дітей, чи старих людей, що вже не-

можуть працювати. Давніше в нас по селах так водилося, що малих дітей залишали на час гарячих робіт дома і від того часто бували великі нещастя. Діти спричинювали пожежі, вибігали на вулицю, й попалали там під колеса проїжджаючих підвід чи авт, іноді навіть топилися в криницях чи ставках, вигадували всякі небезпечні ігри й забави, які кінчалися не раз каліцтвом, чи навіть смертю необережних дітей.

Та вже за кілька років перед війною поволі цей стан почав змінюватися. Зразу лиш поодинокі місцевості, а далі чимраз більше сіл, почали заводити в себе дитячі садки. Знаходили виховницю, яка відбула спеціальний вишкіл, та вже знала як треба виховувати дітей і під її опікою матері залишали своїх маленьких дітей. Тут вони під доглядом виховниці вже з малих літ привчалися до добрих навичок і це допомагало їм пізніше стати добрими громадянами.

Малі діти мають сильно розвинений гін до життя в гуртку. Але залишені самоті, вони використовують цей гін у злему напрямі й завоюють собі погані навички, які приносять їм фізичну й моральну шкоду. Тимчасом дитину треба вже від наймолодших літ виховувати. Тому цей гін до гуртового життя треба спрямовувати на відповідний шлях і вміло використовувати для добра дитини. Таким засобом доцільного, з виховного боку вартісним спрямуванням цього гону є дитячі садки.

Тут дитина живе в гурті своїх ровесників і вже змалку привчається до суспільного життя. Тут вона вчиться дисципліни, порядку, чистоти. Тут маленька дитина всебічно розвивається фізично й духовно згідно зі своїми потребами й спроможностями.

Батьки, які віддали дітей у садок, можуть спокійно працювати в полі й бути певними, що коли вернуться вечором додому, застануть свою дитину не лише живу й здорову, але й побачать, як вона розвивається і з кожним днем, з кожним тижнем стає мудрішою.

Садки мають у нас вже свою гарну традицію й батьки знають уже здебільшого, як їх засновувати. Виховниця тепер багато, отже для цього треба лише порозумітися з комітетом, або попросити допомоги у місцевого священника, чи вчителя. Коли буде виховниця, вона при допомозі громадян села, поведе садок якелід.

Мати садок у селі — це обов'язок батьків які хочуть по-справжньому опікуватися своїми дітьми.

Відзначені добровольці «Дивізії „Галичина“

„До Перемоги“, орган Військової Управи „Галичина“ помістив у 22. ч. ось які прізвища відзначених добровольців: стр. Григорій Бобель, — відзн. залізним хрестом II кл., срібною штурмовою відзнакою, відзнакою за бій на близьку віддаль та відзнакою за рани, стр. Василь Білецький — відзн. залізним хрестом II кл., стр. Василь Виклюк — відзн. залізним хрестом II кл., стр. Богдан Глушко — відзн. зал. хрестом II кл., стр. Осип Юник — відзн. зал. хрестом II кл., та стр. Іван Марчук — відзн. срібною відзнакою за рани.

В бою з бандами

44-ПК. — Березнячий хрупковатий сніг, метал в очі і обліплював білим мереживом. Дорогою йшла колона галицьких добровольців. — Приспіваний крок вказував, що перед ними важне завдання. І справді. Колона йшла назустріч большевицьким бандам, що тривожили наші села.

В селі „Н“ заборонено. Стрільці вшталіся біля сани і зброї. Сніг перестав і засвітило сонце.

Стежкою, в бік табору, підходила кінна. Ховський сніг не дозволяв на слору ходу, а тяжкі поли сіряка планталіся й здержували крок.

— Хлопці! — крикнула вона підходячи до нас, — несю вам вістку!

Хлопці, що звичайно не дуже довіряють жіночим вісткам, почали картувати і дражнити її.

— Ет! Парняги! На жарти часу буде доволі завтра, а сьогодні „бігмо“ жінці не до жартів.

— Ну, кажіть, голубко, слушаємо.

Жінка відсалнула і почала:

— Село „З“ це гніздо большевицької банди! Нікого не допускають в село. Втора переходив Петро Гранчак, так зараз посилали кулями.

— Скільки їх там?

— Та, Бог його знає. Кажу лише те, що мені відомо.

В очах стрільців замготіли іскорки. Охочі Іх залезли в руки і безвідно потирали долонями замки. Зараз же вислано і стежу, аложено з п'ятьох груп. Стрільці підсувалися до гнізда банди, півколом. Двісті метрів перед селом сипнули бандити стрілками, та наші стрільці були обережні. Нікого не вцілила ворожа куля. Зараз створено „стрілецький ланцюг“, і, повзуючи, замикали село в перстень.

Стрільць Микола С. посувався невеличким вглибленням в снігу в напрямі старого оборона. Недалеко зліва майнула якась постать.

— Стій! — крикнув Микола, і випалив для перестороги біля ніг втікача.

Той нерадо підняв руки вгору і став, мов укопаний. Микола з напіленим крісом наблизився до нього.

— Ти хто такий? — запитав Микола.

— Я, руской!

— Що тут робиш в цьому селі? „Руский“ мовчав.

— Зброю маєш?

— Нет не імею.

— Пожди голубчику, я сам пошукаю! Микола почав обшукувати підозрілого. В кишенях не було нічого. Щоб перевірити холяви, він зігнувся і повернув дуло кріса взад. Швидким рухом „руский“ вхопив пістоль, що був застромлений під полами, за поясом. Але Микола був жвавіший. Вправним рухом вдарив

прикладом кріса, і ворог простягнувся на снігу. Микола вхопив большевицького „вагана“.

— От, який невинний!

— Не стреляй, таваріш! Я всьо раскажу.

Миколу вхопила лють. Хотілося так і розчерепати прикладом большевицьку голову, та адержали його слова підстаршини. Микола відвів полоненого в безпечне місце, де вже чекали його товариші.

— Говори „сучий сину“ де голова банди, а де півголови, а то тут тобі буде й кінець...

Большевик оповів, що ціле село — це большевицькі партизани та вказав у якій хаті знаходиться провід банди.

Великі збори громадян міста Львова

В четвер, 1 червня ц. р., в залі Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові, відбулися великі збори українців міста Львова. Простора зала була прибрана державними прапорами та емблемами Галицької Дивізії. Збори відкрив заслужений посади міста, д-р Степан Біляк. З'ясувавши теперішнє положення, зокрема задержуючись довше над положенням міста Львова, д-р Біляк підкреслив, що сьогодні кожний український громадянин мусить взяти участь у цій страшній, вирішальній боротьбі, щоб працею рук у запиллі, або зі зброєю в руках на полі бою. Найкраще прислужитися Батьківщині — закінчив д-р Біляк — той, хто стане тепер у збройні ряди Галицької Дивізії.

Потім промовляв доброволець Дивізії, підстаршина Ст. Кравчишин, появу якого привітали присутні оплесками. Пригадавши величні дні творення Дивізії, він розказав про стрілецький вишкіл та про героїчну участь у бою перших стрілецьких сотень. Ніхто — говорив доброволець Кравчишин — не повинен стояти осторонь та вижидати. Кожний молодий, фізично здоровий українець по-

винен стати в ряди добровольців, щоб побіч одної стала до бою друга, третя та більше дивізій. Звертаючись до молодих, закінчив Ст. Кравчишин свою промову словами: якщо не хочете бути вічними рабами, ставайте в наші ряди!

Опісля виступив ще, тепер доброволець Галицької Дивізії, а перед місяцем вояк польської дивізії, що перейшов на німецький бік під Нетуно, та розповів про свої переживання.

Закінчив збори д-р Біляк гарячим закликком до молоді, ставати в стрілецькі ряди. Присутні в більшості молоді, живо реагували на слова промовців та нагороджували їх рясними оплесками. Не один з них покидав залу з твердою постановою в найближчих днях одягнути вояцьке вбрання.

М. К-ий

УМЕР ІОСИФ БЕК

Колишній польський міністер закордонних справ, полковник Бек, умер 5. червня в селі Станешті, біля Букарешту. Від двох років Бек — як подала офіційна вістка румунського уряду — хворів на важку туберкульозу.

Клим здвигнув плечима. Якто читайте. Коли б то я вмів...

— Що, що?

— Нічого не розберу. Читайте самі.

Панька взяла лють. В мить зсунувся зі стовпа, сплюнув у бік, і нічого не кажучи, поплентався до воза.

Дороговказ не розумів людської мови. Одначе, бачачи, що господарі все ж не від'їдуть, хоч і був стовпом, але остовпів ще більше.

— Що це? Подумав собі: — Заглядали, світили, лізли по мені і знову стоять на місці. Чому ж не їдуть? Світла ж їм було досить, а букви прочитав би й сліпий. Вони ж такі великі!

Мучився дороговказ над цією загадкою і не міг її розв'язати. Не знав, що це були одні з найнещасніших людей у світі, що були вони неписьменні, хоч і мали очі. І покищо їм не допоможе ні відблиск вогню, ні світло сонця. Для них написане слово — це те саме, що для вченого замазана дошка, або для сліпого соняшно-весняний день. Вони свого почуття і слів своїх не „переллють“ на папір. Їм, коли треба щось написати, так пишуть інті, а про світ знають тільки те, що їм розкажуть, або прочитають інші. Вони неписьменні.

Дороговказ перший раз у житті стрінув людей, створених на образ

і подібність Бога, що гляділи на списані дороговказові руки і не могли з цього скористатися. Не дивувався птиця — їх дорогами був цілий простір Всевишнього. Не дивувався і звірям — вони мали знаменитий нюх і навпамацки потрапляли туди, куди їм було потрібно. Дивувався тільки оцим людям, що не мали ані крил, ні нюху звірини, але мали розум, яким, на жаль, не могли розібрати писаного слова. Бідні, бідні люди!

Тільки вітер шумів над ними, гнав слабі дерева і казав:

— Мені теж жаль цих людей. М'ясяць тому, зайняли їх військові на підводу. Тепер вони не пригадують собі всіх сіл і містечок, через які переїздили, серед яких тужили і рвалися додому. Нині могли б їхати до хати, але стоять ось серед роздоріжжя, приковані темнотою свого духа і побиваються у думках.

Дороговказ не міг допомогти цим людям і мовчки дивився на їх журбу. Тимчасом випогоджувалося небо, стало благословлятися на світ і серед рожевих хмар скоро мало з'явитися довгождане сонце.

А на роздоріжжі це й далі стояли сонні господарі, не знаючи куди йти, хоч біля них стояв давній-давній дороговказ і ясно показував їм дорогу до мети.

В. Хронович

Дороговказ

В нашій старій лісі, серед роздоріжжя, на підвищеному місці, стоїть дороговказ. Стоїть він там від давніх-давніх літ і хоч старість добре його вже надщербила, все ж таки не хилиться до землі і гордо та сміло розпростирає свої чотири руки на всі чотири сторони, показуючи ними людям напрямом. Показує його всім. І багатим і бідним, молодим і старим, але найбільше помагає він стороннім. Кожної хвилини готовий для прислуги і для кожного ввічливий.

Одначе скоїлося раз лихо. Над лісом розливалася тоді чорна ніч і шаліла буря. Горюю перелітали чорні хмари і сипали густий дощ. Щохвилини перерізували небо огненні блискавиці і гуркотіли страшні громи. Між деревами перелітав сильний вітер і боровся з соснами. Слабші й стрункіші вивертав з корінням і клав на землю. Один тільки дороговказ стояв твердо на своїй стійці і це більше як колинебудь напружував свої сили до чуйності. Очікував, як завжди, сторонніх, добре знаючи, що прислуга, яку віддав би їм в оцій хвилині, була б неоцінима.

Передчуття не завело. Проте з прислугою склалося, на жаль, інакше.

Подув сильніше вітер і хмари пе-

рерізала ясна блискавиця. В її сяйві дороговказ побачив на дорозі дві підводи. Вони під'їхали ще ближче і, напевно, не знаючи куди їхати, сплинулися серед дороги.

— Куме! Гей, куме! — почувлося на дорозі — рука е!

— Гаразд, Паньку! — відповів йому хтось, — ходім, перечитаємо.

З возів зіскочили два господарі і пішли до стовпа.

— А є у вас сірники? — спитав перший.

— Є ціла коробка.

— Славно, Климе. Ніч, бачите, темна, а на блискавицю нема чого чекати. Все ж без світла не прочитаємо літер.

— Не гризійся. Якось то буде.

Під дороговказом засвітив Клим сірника, але вітер подув, світло погасло, що не встигли й голови підвести. Засвітив другий. Знов те саме. Засвітив третій, нарешті четвертий, п'ятий... Де там — світло кожний раз гасло.

— Лізьте на стовп і там засвітіть!

— Не вилізу! — відрубав Клим з місця. — Стови високий а я старий уже.

Роздумався Панько і поліз сам. Засвічуючи останній сірник, вдалося йому довше затримати світло і перед очима господарів зачорніли великі букви.

— Ну, ну, куме! — крикнув Панько зі стовпа. — Читайте ж!

Обережно підсувалися стрільці під хати. З хат посилався град куль, але їх не було ляхно. Добре пам'ятали вказівки, які давали їм на вишкочі. Повне укриття і підхід зубоватою лінією. Бандити були безсилі. Їхні кулі не доходили до цілі, натомість стрільці сипали оловом і замикали їм відвороті. Ще кілька метрів до хати, де був штаб банди. Залунав приказ і левиним скоком стрільці заняли будинок, де піймали кілька полонених.

— Де команда? — питали стрільці але відповіді не було. Не втерпіли хлопці і дехто дав бандитам прочухана, та вони мовчали. В сінях стояла драбина, що вела на під.

— Он де їх шукати — скрикнув Микола. — Лізь вражий сину! Лізь а то духа тобі спушу! Большевик повільним рухом ступав по драбині, а за ним підстаршина й стрільці. На поді між соломом лежав захований автомат. Він вхопив його, та вже не мав часу повернутися до стрільців, бо левке око 44-а слідувало за його рухами, і одне потягнення металевого язичка перервало йому життя. З-долу з-за другої стіни засвітили кулі.

— Вкинути гранати! — сказав підстаршина.

По гримкій детонації почувся глухий стогін. Звідти витягли побитих й поранилих проводирів. Це були совітські старшини різних національностей.

Між хатами вилочувало бандитів. Мешканці цього села, як один, були активними партизанами большевицької банди. Кожну хату прочищувано від їх, а полонених передавано під сторожу. Бій тривав п'ять годин. Захоплено 100 полонених. Здобуто багато різної зброї. Перша сутичка з большевицькими бандами закінчилася успішно.

Вечоріло.

Третя сотня першого батальйону Галицької Дивізії поверталася з першого бою без ніяких втрат, до своїх становців.

44 воєнний звітодавець

Мирон Левицький.

Війна сприяє грізному поширенню хворіб

Статеві хвороби — це бич життя

(*) Венеричні хвороби, що, звичайно, сільво поширюються підчас війни, вже віддавна були і також тепер є величезною небезпекою для людства. Ще донедавна венеричні хвороби поширювалися і через те, що хвора людина була присуджена лікуватися власними силами і, що гірше, стидуючись піти до лікаря, лікувалась таємно, або залізно починала своє лікування.

Такий стан тривав би напевно ще довгі роки, якби не перша світова війна, підчас якої венеричні хвороби жахливо поширилися і справа їх поборовання стала суспільним питанням першої ваги. Бо треба собі усвідомити, що поборовання венеричних недуг вимагає співпраці всіх людей. Тому широкі маси мусять знати, в чому суть венеричних хворіб, які їх наслідки як для одиначи, так для родини і для суспільності.

Назвою „венеричні недуги“ обіймаємо сьогодні три різні хвороби: Гонорею (трипер), шанкер і пранці (сифіліс). Це в повному розумінні слова статеві недуги, при чому сифіліс може перенестися з хворої на здорову людину також в інший спосіб. Всі ці хвороби заразливі чи інфекційні, викликають бактеріогонозою. Їх природа й умовини розвитку сьогодні вже докладно відомі. Збудники гонореї (трипера) незвичайно дрібні — їх довжина не доходить навіть до одної тисячної частини міліметра. Вони живуть переважно на слизових оболонках, звідки можуть перенестися на інші тканини й органи тільки в корисних для себе умовах, як от: надмірне уживання алкоголю, томливий хід, гостра їжа. В кожному випадку, як у чоловіків так і в жінок, на розвій гонорей спеціально вразлива слизова оболонка мочевої цівки. Споївка (в оці), зокрема у новонароджених не менш вразлива, тим то у них таке часте запалення спойки на тлі гонорей, що кінчається вераз навіть повною сліпотю.

Прояви зараження гонорейою виступають уже за кілька днів після стику з хворою людиною. Перший прояв — це легке свербіння й печення на кінці мочевої цівки, зокрема як віддаємо моч. Водночас отвір цівки закріплюється липкою слизовою рідиною. Коли хворий у цій першій стадії зголоситься до лікаря і має змогу застосуватися до його лікувальних і дієтично-гігієнічних вказівок, недугу можна, порівнюючи, легко, вилікувати. Легковажна ж поведінка хворого може довести до цілого ряду ускладнень, бо гонорейки можуть заатакувати задній відтвінок цівки і хвороба може перейти в хронічний стан, а в пізнішому віці може виявитися запалення сугавів і т. д.

Тут треба спеціально зазначити, що гонорей, поважно пошкоджуючи організм чоловіка, є дуже загрозливою для здоров'я жінки.

Лікування венеричних недуг належить до строгої лікарської тайни. Згідно з проектом нового закону прозавище хворого відоме лише лікареві, який його лікує.

Відколи взагалі була відома недуга пранців (сифілісу), було відомо також, що ртуть — це специфічні ліки, які усувають її прояви, і що при відповідному стосуванні цього засобу можна навіть повсім вилікуватися. Бацилю пранців відкрив німецький зоолог Шванн. Бацили

пранців поводяться в організмі підступно, вони не атакують його з таким поспіхом, як, напри., бацили гонорей. Пранці проявляються в трьох стадіях. Перша проявляється екземю на місці безпосереднього заціплення бацили пранців. Друга стадія починається явищами загального зараження організму і, врешті, третя стадія, в якій на тілі, або в органах творяться гулі або роїні місця.

Перша стадія триває найчастіше 72 дні від хвилини зараження пранцями, після того починаються прояви другої стадії, що тривають звичайно 2—3 роки. Буває, що друга стадія протягнеться на кілька, а то й кільканадцять років, після чого, деколи й по 20—30 роках починаються прояви третьої стадії. Але ж буває й так, що прояви третьої стадії виступають уже в першому році зараження, тоді друга стадія триває лише кілька місяців.

Весь жах пранців у третій стадії полягає не в тому, що вони атакують меншу, чи більшу партію шкіри, а в тому, що вони атакують і нищать внутрішні, шляхетні органи.

Пранці в третій стадії можуть викликати виразки на шкірі, вони розміщуються на слизовій оболонці, грізні своїм намаганням в'їдатися вглиб організму; вони нищать м'язи, хрящі, навіть кості. Пранцеві болячки можуть повстати на легенях, шлунку, кишках, вони атакують

нирки, селезінку й печінку. Незвичайно важні прояви, що супроводять пранцеве захворювання серця, кровних судин, мозку й нервової системи. Пранці рідко коли атакують безпосередньо серце — в тому випадку неминуха смерть — але хворобі зміни в кровних судинах дуже часті. Паралітичні атаки приходять у сифілітиків звичайно в силі віку, і, адалось би — повного розквіту здоров'я, коли праця людини найпотрібніша для родини й суспільства.

Але на цьому не кінець лиха, що його пранці приносять суспільності. Багато заражених пранцями людей дістає — одні досить рано, другі навіть після кількох десятків років від хвилини зараження — т. зв. парасифілітичні зміни. Стрижень усякає (табес) і починається поступовий параліч.

Яким страшним нещастям не тільки для окремих осіб, але й для цілого народу та цілого людства є венеричні недуги, як треба їх берегти, і як треба з ними боротися, показує яскраво вистава „Бич життя“, відкрита, як ми вже повідомляли, 27. 5. в Кракові. Вистава буде відкрита також по різних інших містах і містечках Ген. Губернії. Її повинні відвідати всі, куди лиш вона приїде, щоб витягнути з неї практичні висновки та освідомити своїх свояків та знайомих.

Весілля на чужині

Як іноді не тяжко буває нам, українським робітникам, на чужині, все ж ми розуміємо вимоги війни, розуміємо і ті великі завдання, які сучасність покладає на кожного українця. Свідомість обов'язку підтримує нас на душі, додає сил. Живучи спільними думками й мріями з нашими рідними і всіми українцями, що лишилися на Батьківщині, ми намагаємось якнайкраще влаштувати своє життя думаючи не лише про теперішнє а й про наше завтрішнє.

Оце недавно відбулося в с. Остфамандра, весілля — наш земляк Ми-

хайло Мирон одружився з Софією Шульган. Обое добрі українці, обое спільно працюють на чужині і обое вирішили разом іти в кипучий вир життя. Нашим людям часто доводилось переживати тяжкі часи, а все ж їх життя плывло безперервно, все ж люди дружилися, закладали нові сім'ї, виховували дітей, змагалися за краще життя своє і своїх нападків. Так розуміло й сьогоднішнє наше життя згадане молоде подружжя робітників, якому ми із щирого серця співали „Многая літа“.

На весіллі було понад 80 осіб. Ми й тут намагалися зберегти наші

Криницькі легенди

Найвища й найкраща гора в околиці Криниці — Яворина. Висота її дорівнює 1116 м, хребет тягнеться 30 км. з численними заломами і спадами, не нижчими за 100 м. Простягається це пасмо на південний схід від Нового Санча і тягнеться аж до словацького кордону. Ця смуга Яворини довжиною в 30 км. вкрита лісом з перевагою бука.

Про Яворину кружляють по лемківських селах різні легенди та перекази, нав'язні містикою і таємничістю. Довідатись про них можете від старих лемків, або від Ваня з Лосього, який хоч не старий, але багато знає про Яворину, про збійників, що на Перегибі свою печеру мали, про красуню Оленку, що її в селі Велиславі судили і гайдуки на вогняну смерть повели...

— Отут, де нині Криниця стоїть, — оповідає раз Ваньо, ведучи прогульку на Яворину, — шуміли колись непрохідні ліси, боги. На це вказують численні гори і горбовини, порізани густою сіткою гірських потоків, річок ярів, проваллів... З часом у тих ярах, долинах, над берегами рік і потоків поселилися

люди, що сюди прийшли зі сходу, з-нова Сяну, дець з-під самого Галича, а може й Києва. Утікали від татар і тут серед Лемківського Бескиду, захисту шукали. Гей, гей! давно це було, як ще наші княві дуклянським шляхом на Угри ходили...

— Бачите! — показує знова Ваньо з Лосього — там, трохи вище, на цьому потічку, красується невеликий, бо всього на 2 метри, водоспад. Серед кущів, у підніжжі гори, бачимо великий камінь, що загатив потічок. Виглядає мов би хтось хотів русло аминити, або річку вирвати, а вода з великим шумом на силу крізь цю скелю пробивається і творить чудовий гірський водопад.

— Пригляньтеся добре до цього каменя — каже Ваньо, бо на горі покажу вам другий, подібний до цього і розкажу про нього таємну подію, що про неї мені ще покійний няньо оповідав. Але тепер ходім на гору, бо вже небаром полудень буде, а ми ще гори не бачили. Доходимо на поляну Перегибу. Ваньо знову команду перебирає і нас до печери провадить.

— Тут — показує — у цій скелі маємо велику печеру, з якої, згідно

традиції, наші весільні обряди й звичаї. Гарно провели ми свій час на весіллі, згадавши не раз як то справляли весілля наші батьки й старші хлопці дома, на Батьківщині. Тут же таки, на весіллі, зібрали ми гроші (53 марки) для тих, яким доводиться сьогодні залишати свої рідні місця і тікати від ворожої навали. Хоч і невеликі ці гроші, але хай будуть вони висловом нашого серця і живого зв'язку з нашою національною спільнотою.

Побажавши особистого щастя молодому подружжю, з надією на здійснення нашого спільного бажання, пізно вечером розійшлися ми, щоб завтра рано знову зустрінутись при праці.

(Бургвенден)

М. Паласюк

ЗАКАРПАТСЬКА АВТОНОМНА ПАРТІЯ

Президент малярського парламенту повідомив на засіданні з 2. червня ц. р., що пос. Андрій Бродий зголосив організацію нової партії під назвою: Народне Автономне Об'єднання Русинів Карпатського краю. Головою її є А. Бродий. Програма партії: у спільній малярській державі забезпечити українському (в ориг. „русинському“) народові господарський, культурний та соціальний розвиток. Партія хоче співпрацювати з усіма позитивними політичними чинниками малярської нації.

ЛЬВІВ У ПОКЛОНІ ПОЛЯГЛИМ

Цього року у воєнних обставинах Львів святкував Зеліні Свята скромніше, як попередніми літами, свята без величавих походів, без процесій з усіх львівських церков, хорів, вінків і т. д. Зате повніші, як звичайно, були церкви і більше голів клонилося коло самотніх цвинтарних хрестів. Панахида на цвинтарях відправлено в першу чергу на стрілецьких могилах та на братських могилах жертв большевицького терору, а далі на могилах поодиноких героїв та промадських діячів. Загальну панахиду за героїв українських визвольних змагань із 1918 р. відправлено в храм св. Юра в неділю, 11. ц. м.

з народним переказом, має бути підземний перехід аж до Старого Санча, до монастиря.

Потім Ваньо оповідає про збійників, що люблять ховатися на горі Церговій, коло Дуелі, або в тій такий печері, що перед нами, яку люди „збійницькою печерою“ називають. Кажуть, що в тій печері ховані великі скрині з золотом, сріблом і самоцвітами та зброєю; що збійники мстилися за кривди своїх братів, нападали на багатіїв, на жидівські коряки і забрані гроші роздавали бідним. Нарід бачив у збійниках своїх оборонців, а багатії жиди називали їх опришками, бунтарями та звичайними розбійниками.

— Давні-далекі це часи, запорошені вже віками...

Заслухавши в оповідання з минулого Лемківщини навіть не звернули ми уваги, коли опинилися біля самого „Диявольського Камня“.

Цей камінь — це велика відірвана скеля, об'єму кількох кубічних метрів, яка стоїть на горбочку, над поляною, 170 м. нижче верха Яворини, наче б її тут хтось штучно посадив.

Про цей „Диявольський Камінь“ оповідає Ваньо з Лосього таке:

† Посмертні згадки

Марко Андрохівич, поручник та окружний командант української поліції в Камінці Струм., колишній УСС і старшина УГА, згинув під час летувського налету большевицьких бомбовиків 25. травня ц. р., в 43. р. життя.

Юліян Бабій, секретар збірної громади Пустомити, абсолювент гр.-кат. Богословської Академії, згинув трагічно, замордований злочинцями, 1. червня ц. р., в 30. р. життя.

Олександр Дзюрка, ур. 8. 4. 1926 р. у Сухокові, Ярославської округи, кандидат Української Поліції у Гладшеві, пов. Горлиці, впав на стійці дня 30. 5. 1944 р. В. І. П.!

КРАВЕЦЬКІ КУРСИ У САМБОРІ

24. травня почалися в Самборі курси кравецького (мужеського і жіночого) крою. У курсах, що їх веде досвідчений фахівець кравецького крою, п. І. Дропа зі Львова, бере участь коло 30 осіб, між ними й майстри з довгою практикою. Незабаром буде відкритий у Самборі курс для шевських прикравачів під проводом фахівця-інструктора н. Пуця зі Львова.

НАСЕЛЕННЯ ДРОГОБИЦЬКОЇ ОКРУГИ

(*) Дрогобицьку округу, в склад якої входять повіти Дрогобич, Самбір і Турка, заселює 370.663 мешканці. В містах живе 82.085 людей, поселках — 288.578. Окремі міста нараховують: Дрогобич 19.779 душ, Борислав 25.005, Самбір 18.430, Турка 5.756 і Старий Самбір 3.014 душ. Повіти: Дрогобицький 147.602, Самбірський 118.406, Турчанський 104.656 душ. В 1943 р. в дрогобицькій окрузі народилося 2.431 дитина.

**Від 19-го до 25-го червня
затемнення обов'язує
від год. 10.00 веч. до 4.00 рано**

— Колись давно над Чорним Потокком, там де нині оглядали ми водопад, стояв млин. У млині жив мельник з молодою жінкою і молодим людям зерно.

Раз якось мельник вибрався в далеку дорогу, з якої мав вернутися аж по 6 місяцях. Коли мельник вертаючись був уже недалеко свого млина, заступив йому дорогу якийсь панисько — а був це чорт перебранний за пана — і говорить: слухай чоловіче, я обдарую тебе таким таланом, що будеш мати все, чого лише твоя душа запрогне, але мусиш мені дати щось таке, що маєш у хаті, а про що ти ще не знаєш.

Мельник, не знаючи лестоців чорта, погодився на цю пропозицію. Приходить до хати і застає двох маленьких дітей-близнят, двох синів, що їх жінка привела на світ підчас його неприсутності і про яких він нічого не знав.

Тепер щойно мельник зрозумів, що чорт чигає на його діти і дуже тим зажурився. Почав думати, як би то врятувати своїх соколиків перед чортом. Ходить мельник по подвір'ю і робота його не береться. Не

Годівля Риб у Генеральній Губернії

Стави Генеральної Губернії займають площину яких 41.000 га. Крім цього в усіх рибальських округах є 28.800 га річок і потоків. Тільки озер в Ген. Губернії не багато.

Старання сільсько-господарської влади ідуть в тому напрямі, щоб піднести годівлю риб та побільшити їх поголів'я, головню лососів і морських петругів. Ця риба складає ікру виключно в джерелах допливів Висли, в Краківській області. У спеціальних закладах годівлі риб, в 1942 р. позискано для штучного зариблення до 4,5 мільонів яєць цих риб, що, порівнюючи пересічну цифру з останніх 12 років, означає 9-кратне побільшення.

Годівля риб натрапляє на поважні труднощі, головню на недостачу води і на хвороби. Все ж таки можна вважати, що це добрі висліди. В одному закладі з модерними для цього влаштуваннями вигодувано 1 мільон шук. Нераціонально годувати в ставах тільки коропа, поручається годувати рівночасно також лини, судаки і щуки.

В годівлі риб іде не тільки про їх поширення, але також про побоювання шкідників, що між ними найгіршим вважається піжмак.

Наукові дослідження над господарством рибами у Ген. Губернії переводить Інститут Рибальства. Крім найрізномірніших дослідів щодо ставової господарки, він опрацьовує методи і взаєвки для годувальників риб, вишколює спеціалістів та фахові сили всякого типу для рибної господарки. Дуже цікаві, між інш., дослідження над насінням зілля, що служить поживом для коропів. Праця Інституту в великій мірі причинюється до поступу і розвою рибних господарств на терені Ген. Губернії.

БЕРЕГТИ МІШКИ

(*) Тепер скрутно з новими мішками й тому треба берегти в господарстві всі старі мішки. У зерновій лантухи не треба насипати картоплі, вугілля, складати городини тощо. Наповнені мішки не треба довго залишати на голий землі, як теж не волочити їх по землі. Спорожнені мішки треба негайно витрусити, вичистити й позалатувати. Продуктові мішки треба намочити й виполоскати в проточній воді, а потім повісити сохнути. Вішати мішки треба так, щоб до них не добрались миші й не погризли їх.

Які книжки можна набути в „Українському Видавництві“

Географія українських і сумежних земель (друге видання). Опрацював і склав д-р Володимир Кубійович, професор Українського Вільного Університету у Празі. Ціна 60 зл.

Підручник української стенографії, Олександра Панейка. Ціна 15 зл.
Нарис літературної історії української мови. ХУІІ сторіччя. П. Житецького. Ціна 6 зл.

Богдан Ленкий 1872—1941. Збірник у пам'ять поета. Ціна 10 зл.

Люборадські, Повість, А. Свидницький. Ціна 10 зл.

Українські перекази. — Зібрав М. Возняк. Ціна 10 зл.

Проклинаю. Переживання політ'язня у большевицькій тюрмі. Автор І. Шкварко. Ціна 15 зл.

Чорне озеро. Екзотичний роман. — В. Гжицький. Ціна 15 зл.

Три покоління. Повість. Ф. Мелешко. Ціна 12 зл.

Шахтарята. Григорій Стеценко. Ціна 4 зл.

До джерел. М. Зеров. Ціна 12 зл.

Сонячний промінь. Повість. Б. Гринченко. Ціна 8 зл.

Піворізі. В. Чаплєнко. Ціна 7 зл.

Квіти папороті. І. Керницький. Ціна 3 зл.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО
Краків, Райхстрассе 34.

тішити його ні молода жінка, ні діти, що усміхаються до нього, ні краса природи. Він усе перед очима бачить чорта, що простягає свої пальці з кігтями по його дітей. Зажурилий мельник все думку думає, якби врятувати дітей своїх. Аж переходячи біля кучі, почув хрюкання малих поросят. Відчиняє двері і бачить льоху з малими поросятами, про яких він теж нічого не знав. Утішений гукнув: „О! тепер не погубиш чорте моїх дітей, а забереши собі поросятка!“

Настала ніч. Коло дванадцятої години приходить чорт до млина, стукає в двері і кричить: „давай, хлопе, те, що приобіцяв!“

— Та йди собі до кучі і візьми ті поросятка, на які ти так напосявся, — каже самопевно мельник. Бачить чорт, що мельник перехитрів його розумом, дуже розлютився і вирішив помститися. Побіг швидко на Перегнбу і звідси у сторону млина кинув великий камінь, який попав у річку і загатив її. Камінь цей — то сьогоднішній водопад, що ми оглядали. Потім чорт схопив другу скелю, щоб нею розбити млин і при-

душити в ньому мельника з жінкою та дітьми. Але саме в той час заспівали півні і чорт мусів залишити камінь та тікати до пекла. Лише відбитка руки і пальців чорта на камені залишилися до нині. І від того часу люди цю скелю називають „Диявольським каменем“ — закінчив Ваньо своє оповідання.

Ідемо далі. Звідси недалеко до вершка Яворини. Ах! Яка тут краса! Око губиться в лагідних хребтах Лемківщини. Внизу під горою села: Криниця, Поворозник, Ястрибик, Злоцьке, Щавник, Солотвина, Мохначка велика і мала, Лосє, Нова Весь і інші. А далі на сході Висока і гори в бік Горлиць, на південь Бордівські гори, а на заході Високі Татри, що цілий рік вилискують біло-сніжними вершками. З Яворини до Татр у повітряній лінії всього 55 км, а до І'єнін усього 30 км.

Станувши на вершу Яворини, любуєшся красою лемківських гір, які так, як і ціла українська земля, впродовж віків переходила різні долі і лихі часи та багато таємничих історій зберегла до нині в своїх переказах і легендах. Андрій Качор

Н О В И Н К И

Ярослав. Дирекція гімназії подає до відома, що з днем 1. червня почнеться навчання в нижчих класах I—IV., отже наука відбуватиметься вже в усіх класах. Всі учні зобов'язані прийти до школи. Посвідки, видані перед Великодніми святами, мають лише фреквентажне значіння і хто не буде ходити до школи, не дістане річного свідоцтва. Тому, що бурси зайняті, учні (-ці) знайдуть собі приватні заняття. Харч можна буде дістати в бурсі. Вступні іспити до усіх класів відбудуться в дніх від 12—20 червня. Кандидати зголосяться письмово в Дирекції гімназії (подання враз з метрикою і ост. шк. свідоцтвом), яка повідомить їх про день іспиту. Без попереднього письмового оголошення Дирекція не прийматиме до іспиту. — Директор. 1—2

Дня 23, 24, і 25. червня 1944 р. відбудеться на Пацлавській Кальварії відпуст Н. Серця Христового.

Учителі — учням. Після недавньої учительської конференції в Балигороді, на якій в присутності 32 учителів району обговорено важливі педагогічні й організаційні справи, відбулося спільне свячене вчителів, які зібрали тоді 380 зл. на бідних учнів 7-ої кл., що відійдуть до учительської семінарії в Криничі.

Прилюдна Ромісничка Школа для деревного й металевого промислу в Сяноці оголосила вписи на 1944—45 шк. рік. Вступні іспити до всіх класів відбудуться 10. липня ц. р., о год. 9. рано. Зголошення приймає і уділяє інформацій Управа Рем. Школи, Сянік, вул. Замкова ч. 2.

Українські робітники в Німеччині надіють без української книжки. Отже просимо прочитані книжки та журнали жертвувати робітникам. Книжки висилати на адресу: Відділ Культурної Праці УЦК, Краків, Зелена 26.

Однорічна сільсько-господарська хлоп'яча школа зі щоденним навчанням у Хирові, проголосила на 1944-45 навчальний рік впис учнів, що скінчили 16 років життя. При напливі більшого числа кандидатів, першенство матимуть ті, що вписались раніше. Інформації подає Дирекція школи: Ляйтер ляндртшафтшуле ів Хиров, Бунковіце 36. На відповідь долучити дві поштові марки.

У 50-ті роковини львівського трамваю. 31. травня святкував Львів 50-роковини свого електричного трамваю. Місто Львів, як ми про це недавно писали, одне з перших в Європі одержало трамвай. В рямцях ювілейних святкувань, ще раз проїхав старенький віз-дідуган вулицями міста, а його супроводив пишаний внук — трамвай наймодернішої конструкції.

Дрібне оголошення

Українська фірма пошукує робітників найрадше будівельних до робіт у Тарнові, Кракові, Австрії й Судетах.

Умови: мешкання, харч., убр., нормальна платня. Негайні оголошення й ближчі інформації: Перемишль, пошт. сер. 330. 1—3

ЦНИ ОГОЛОШЕНЬ: За 1 мм. на 1 шпальту, за ред. текстом 1.50 зод., в тексті 100 відс. дорожче. — Максимальний розмір оголошення: 180 мм. на 1 шп., або 90 мм. на 2 шп., або 60 мм. на 3 шп., або 45 мм. на 4 шп. ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 50 грошів за слово, за перше слово грубшим друком — 1 зод.

За редакцію відповідає М. Хом'як у Кракові. Видає «Українське Видавництво», Краків, вул. Райхстрассе 34. П. Телефон 186-64

З друкарні «Нова Друкарня Деннікова» під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, 157-06

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag“ G. m. b. H. Krakau, Chencasstrasse 34. Fernspr. 186-64 Druck: „Neue Zeitungsdruckerei“, Kommissarische Verwaltung, Krakau, Omzeszkowagasse 7, Fernsprecher 157-06